

Iată ce scrie revista *Simplicissimus*, într-o reclamă la Henkell Trocken, despre relația dintre Germania și Franța: „De la bobul de strugure până în butoi la Reims. Din butoi în sticlă la Biebrich. Acesta este drumul parcurs de mărcile noastre Henkell Trocken și Henkell Privat. Suntem singura firmă de pivnițe de șampanie care atât în Champagne, cât și în Germania se află în punctul culminant al organizației“. Dacă dai pagina, vezi caricatura unei nemțoaice complet franțuzite, îmbrăcată în haine splendide, citindu-și revista ilustrată într-o după-amiază. Lângă caricatură se află următoarea propoziție: „Nu ne ajunge cât sunt de îngrozitoare toate incidentele astea de graniță! Dar ce se vor mai mira bărbații noștri atunci când francezii vor fi venit cu șicanele modei lor“.

Parlamentul German votează pe 29 iunie, la a treia citire, proiectul de lege propus de guvern pentru sporirea efectivelor militare. Se stabilește ca armata să crească în vreme de pace de la 117.267 la 661.478 de combatanți.

Într-o zi nu prea frumoasă a anului 1913, Franz Marc apucă deodată penelul și pictează un tablou care iese în evidență în ansamblul operei sale ca un corp străin. Nu mai e vorba aici de paradisul în care animalele sunt blânde precum îngerii și în care nu e nevoie de oameni.

Nu. E vorba de iad. Franz Marc, speriat de relatările ziarelor cu privire la situația din sudul Europei și de măcelurile din ce în ce mai sângeroase și din ce în ce mai încrâncenate de acolo, pictează un tablou care te ia cu fiori, un tablou care scrâșnește din dinți. Îl numește *Lupii (Războiul balcanic)*.

Pe 20 iunie 1913 Ernst Friedrich Schmidt, un profesor șomer din Bad Sülze în vârstă de 30 de ani, care avea asupra sa mai multe arme, pătrunde la orele prânzului în școala Sfânta Maria din Bremen. S-a înarmat pentru acest atac terorist cu cel puțin șase pistoale încărcate cu care năvălește în sălile de clasă. Când se termină gloanțele dintr-un pistol, trece la următorul. Cinci fete între șapte și opt ani își pierd viața, iar optsprezece copii și cinci adulți sunt grav răniți. În cele din urmă e oprit de trecători. Când se face procesul verbal, declară ca voia să protesteze împotriva faptului că nu și-a găsit un post de învățător.

În 1913 apare nu doar primul volum al romanului *În căutarea timpului pierdut* de Marcel Proust, ci și o operă de o forță revoluționară pentru filozofia secolului al XX-lea: cartea lui Edmund Husserl intitulată *Idei privitoare la o fenomenologie pură și la o filozofie fenomenologică*. Marea schimbare paradigmatică a lui Husserl pentru filozofie consta în faptul că atenția sa nu era îndreptată asupra aspectelor pozitivistice reale ale mediului înconjurător, ci asupra faptelor

conștiinței. Iar 1913 a fost anul în care lumea lăuntrică a devenit pretutindeni realitate: ca tablou, carte, casă ori nălucire.

Sau chiar ca o carte roșie. C. G. Jung începe să-și noteze în acest an într-o carte legată în piele roșie visele și trăirile lăuntrice – după care se autoanalizează. La începutul anului comisese, în calitate de președinte al Asociației Internaționale de Psihanaliză, patricidul asupra lui Sigmund Freud. Nu doar că respinsese teoria libidoului ca principiu central al psihologiei moderne, ci, mai mult, l-a „tras pe profet de barbă“, după cum spune chiar el în scrisoare. Dar patricidul îl bulversează total nu doar pe tată, ci și pe ucigaș. În vreme ce Freud cade în depresie și într-o stare de mânie mocnită, Jung trece și el printr-o criză puternică, întrucât îi lipsește figura paternă spre care a privit în sus cu admirație atâta vreme. Renunță la activitatea didactică de la Universitatea din Zürich și se teme – exact ca Freud – de momentul revederii, care se apropie din ce în ce mai mult. În septembrie, la Congresul psihanalizatorilor de la München, cele două tabere învrăjbite urmează să se întâlnească.

Jung este chinuit de coșmaruri. Unul dintre ele îl face să înceapă să scrie *Cartea roșie*. Se sculase transpirat după ce a avut viziunea că Europa se scufundă sub valurile unei inundații. Peste tot erau crime, cadavre și pustii. În timpul zilei ține prelegeri despre schizofrenie, dar noaptea, în visele sale pline de neliniște, îi e frică să nu devină el însuși schizofren. Mai ales visul cu viziunea apocaliptică îl marchează

atât de puternic, încât încearcă să-l învingă așternându-l pe hârtie. Și în rest visele sale sunt tare sucite de când a reușit să aranjeze o constelație foarte neobișnuită pentru viața sa: a reușit să le convingă pe soția sa Emma și pe iubita sa Toni Wolf să accepte acest *ménage à trois*. În serile de duminică Toni vine chiar la cină, în vila familiei din Küsnacht, situată pe Lacul Zürich. Cum anume decurge apoi noaptea, această informație nu este consemnată pe nicăieri.

Știm numai că Emma și Toni lucrează amândoi ca psihanaliste și că relația lor în trei s-a menținut vreme de multe decenii. Și mai știm că Jung scormonea și consemna la rândul său plin de hărnicie, cu febrilitate, în *Cartea roșie* tot ceea ce trăia în timpul zilei și în timpul nopții. „Analize ale inconștientului“, așa a numit Jung acest experiment cu sine însuși. Exact cum masele de apă inundau Europa în visele sale din anul 1913, din interiorul lui Jung se pornea o viitură: „Întreaga mea activitate de mai târziu a constat în formularea a ceea ce izbucnise atunci din inconștient, inundându-mă dintr-o dată. A fost materia primordială pentru o operă de-o viață“.

Elias Canetti, care va face în curând opt ani, se mută la Viena împreună cu mama lui și începe să învețe limba germană.

1913 este anul în care D. H. Lawrence devine „Amantul doamnei Chatterley“. Lady Chatterley a lui are 34 de ani. A răpit-o din Anglia după

o scurtă relație de numai cinci săptămâni. Numele ei este de fapt Frieda von Richthofen – acum se numește Weekley, dar soțul ei, profesor la Universitatea din Nottingham și profesorul lui Lawrence, nu-i poate stăpâni nici titlul nobiliar prusac, nici temperamentul. Dar lui Lawrence, un fiu de miner în vârstă de 27 de ani care tocmai predase la editură manuscrisul romanului *Fii și îndrăgostiți*, îi impunea faptul că era „fiica unui baron din străvechiul și celebrul neam nobiliar von Richthofen“. Frieda are ochi verzi, e inteligentă, blondă și îi place viața. Crede că paradisul se poate întrupa pe pământ numai prin dragoste liberă. Lawrence acționează în sensul spuselor ei și fuge împreună cu ea din Anglia în Europa. În primăvara anului 1913 se adăpostesc în cuibușorul de nebunii al sorei Friedei din Irschenhausen, în Bavaria Superioară. Else, soția profesorului Jaffé din München, se retrăgea mereu în această micuță casă de lemn împreună cu iubitul ei, Alfred Weber, fratele lui Max Weber, la care și-a dat Else pe vremuri doctoratul. Când sora ei reîntoarsă din Anglia s-a stabilit în casă, Else i-a dăruit Friedei și o atrăgătoare rochie bavareză, pentru ca farmecele ei feminine să aibă efectul scontat. În această privință cele două surori erau întotdeauna la unison, chiar și atunci când erau amândouă iubitele lui Otto Gross, adeptul lui Freud, cocainoman și mare crai. Ce-i drept, numai una dintre surori, Else, a făcut un copil cu el, un băiat, dar acesta se numea tot Peter, ca și fiul legitim al lui Gross, pe care soția sa, care se numea Frieda, exact ca a doua sa iubită, l-a făcut în același an. Așadar în acest paradis al dragostei libere toate erau de-a valma.

După fuga din Anglia, Lawrence și Frieda Weekley, născută von Richthofen, au luptat și mult pentru dragostea lor – erau legați, după cum a scris Lawrence odată, printr-un „fir de simpatie înnodat cu o ură pură“. Dar în primăvara aceasta petrecută la Irschenhausen cei doi trăiesc cea mai bună perioadă a relației lor. Izolați de restul lumii, în valea Isarului, având în spate brazii și munții, iar în față o perspectivă amplă, se odihnesc după fuga din Anglia și strâng puteri noi. Lawrence ajunge repede să laude „înzestrarea genială a Friedei pentru viață“. De asemenea, savurează de bună seamă înzestrarea ei genială pentru dragoste. Căci atunci când își publică mai târziu celebra sa carte cu istorisirile erotice ale amantului doamnei Chatterley, nobila seducătoare seamănă foarte mult cu Frieda von Richthofen. Numai localitatea Irschenhausen nu apare cu numele, acesta nefiind de destul de romantic pentru un astfel de roman.

Dar în iunie 1913 amândoi devin neliniștiți. D. H. Lawrence vrea să plece în Anglia pentru a savura triumful declanșat de publicarea cărții sale, iar iubita lui vrea să se reîntoarcă pentru a-și vedea copiii. Căci își lăsase în urmă copiii, în vârstă de treisprezece, unsprezece și nouă ani, pentru a fugi cu tânărul scriitor. Iar acum i se sfâșie inima. Pleacă în Anglia la începutul lui iunie. Lawrence abia reușește să o smulgă din nou de la copiii ei cei dragi. Își dau întâlnire în Italia. Dar ea nu crede în jurămintele lui de dragoste. Atunci el îi promite să meargă pe jos, prin toată Elveția, până în Italia. Ceea ce și face. Așa că deocamdată îl crede.